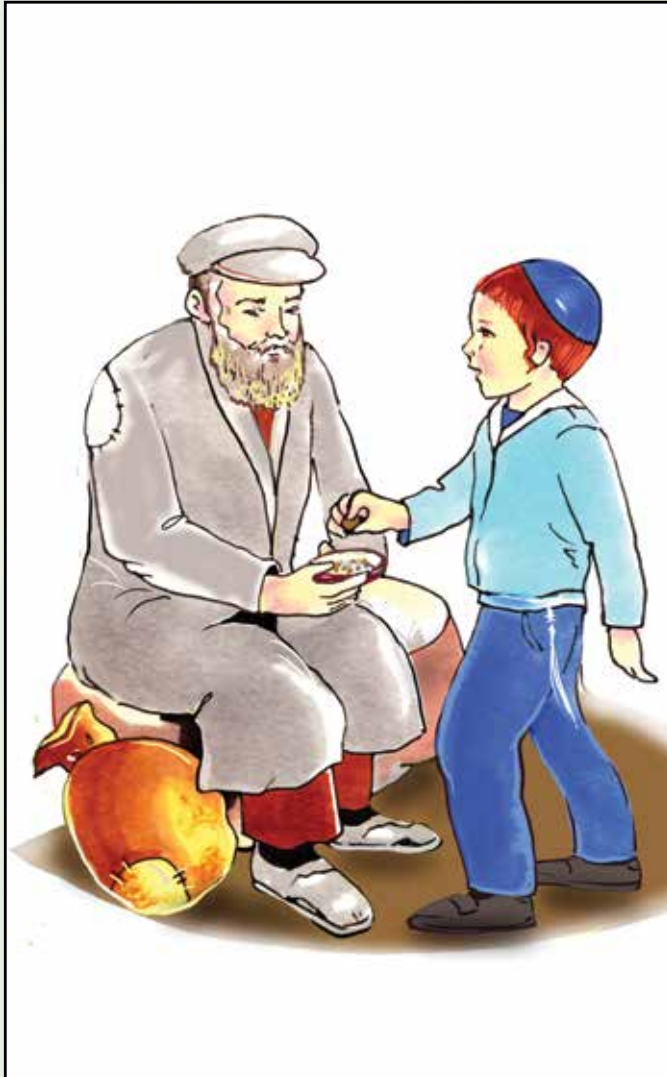

"איש אשר יתן לכהן לו יהיה" - ממון שנותן לתלמיד חכם, רק זה יהיה קנינו הנצחי.

(בינה לעתים)

"כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר לה" (ו, ב)

המילה "יפלא" נגזרת מלשון "פלא". ונשאלת השאלה: מה הקשר בין פלא לנזירות?

התשובה היא שאכן דבר פלא הוא, שאדם פורש מתאוות עולם הזה. הן רב העולם הולכים אחר תאוותם, עד שנעשים עבדי תאוות העולם הזה.

וכל מי שהוא חפשי מן התאוות, ומוצה עליהן, הוא המלה האמתית, ומעטר הוא בנזר - כתר מלכות בראשו. כזה הוא הנזיר, אשר שמו נגזר מגזרת "נזר" - כתר, ומעידה עליו התורה שאמנם מעטר הוא בנזר מלכות. שכה נאמר עליו במפרש (להלן פסוק ו'): "כי נזר א-להיו על ראשו".

(אבן עזרא)

"והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו" (ה, ז)

מדוע נאמרה רק תחלת פסוק זה בלשון רבים - "והתודו... עשו" ואלו שאר הפעולות כתובות בלשון יחיד - "והשיב" ו"נתן" ועוד? בפסוק זה מדבר על אדם שהפקיד דבר אצל חברו, ללא עדים. אדם זה הוא חוטא ומחטיא - משום שעלול להכשיל את חברו בגזל אם יכחיש שקבל את הפקדון.

מכיון שיש כאן שני חוטאים, שניהם צריכים להתודות, ועל כן דבר הפסוק בלשון רבים: "והתודו את חטאתם אשר עשו".

(מלא העמר)

"ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב לד' לכהן" (ה, ח)

איך יתפטר לגזלן בזה שהוא ישיב את הגזלה אל הכהן, הרי לא ממנו הוא גזל?

נתן להשיב על כף, שחז"ל אמרו (ביצה טז ע"א) כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה. וכאשר אדם גזל את חברו, ד' משלים לנגזל את חסרונו.

מה יקרה אם הנגזל מת ואין לגזלן למי להשיב את הגזלה? יש להשיב אותה אל הקדוש ברוך הוא, שהוא זה שהשלים את חסרונו של הנגזל.

לכן אומרת התורה "האשם המושב לד' לכהן" - השבת הגזלה מגיעה, כככול, לד'. ככה שהגזל משיב את הגזלה לכהן על פי צווי ד', נחשב לו הדבר כהשבת הגזלה לבעלים.

(מהר"י חריף)

"ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה" (ה, י)

איך קשור פסוק זה לענין הגזל המדבר בפסוקים הקודמים?

באה התורה לתקן טעות אשר נפוצה בקרב בני אדם. רבים הם הסבורים שממון שנמצא בידיהם - שלהם הוא, ואלו ממון הנתן לצדקה - גלקח מהם.

לכן מנסים אותם אנשים להרבות את ממונם בכל דרך, אפלו בדרךים בלתי כשרות.

אולם מהי האמת? האמת היא שדוקא הממון שנתן לצדקה, הוא הממון שנותן שלהם, משום שבאמצעותו זכו הם למצוה שתשאר באמתחתם לנצח נצחים. ואלו כסף שהשג בדרך פסולה - יעלם כלא היה.

וכך אומרת התורה: עליכם לדעת ולזכור: "ואיש את קדשיו לו יהיו" - כסף שנותן לזכרים קדושים רק זה ישאר שלו, וכמו כן

הלולא דצדיקיא | חיים הפוקוביץ

גר הצדק אברהם בן אברהם בן הגרף פוטוצקי < נעקה"ש ז' סיון תק"ט

תחלה סברו בני המשפחה כי איננו בחיים, אך כעבר זמן מה נודע כי התגיייר, ובסיוע שלוחי הפנסיה הנוצרית נפתח אחריו מצוד נרחב.

משנודע לראשי הקהלה היהודית בוילנה על דבר החפושים, בקשו מגר הצדק שיעתיק את מקומו לאחת מהעירות הקטנות הסמוכות לעיר פן יבולע לקהלה בגללו. אברהם בן אברהם נעתר לבקשה ועבר לעירה לידא הסמוכה.

אך למרות שמקום מסתורו היה סוד כמוס, עלו צידי הפנסיה על עקבותיו ותפסוהו.

תכף עם תחלת חקירתו הודה בגאון בפני שוכיו כי התגיייר והפך ליהודי כשר.

אנשי הפנסיה נסו לשכנעו בכל דרך להמיר את דתו. תחלה הציעו לו רב גדולה עשר וכבוד בתמורה להמרת דתו, ומשסירב לכה נחרצות, עיניהו בענויים קשים ומיסרים, אך ללא הועיל. אברהם בן אברהם הצדיק נותר איתן באמונתו בדת משה וישראל.

יהי כאשר נוכחו הפקרים שונאי ישראל לדעת כי בן דתם לשעבר הפך ליהודי עקשן, גזרו את דינו למות בשרפה על המוקד, בכפר העיר בוילנה.

על פי המסורת מקבל כי הגר"א מוילנה הודיע לגר הצדק כי ביכלתו למלטו מן המות הצפוי באמצעות שמות קדושים וכחות טמירים, אך אברהם בן אברהם סרב נחרצות: "ואני קרבת אלקים לי טוב, ברצוני למות על קדושה ה' תברך" הודיע לגר"א.

בז' בסיון הובל אברהם בן אברהם אל כפר העיר, בראש תהלוכת נוצריים צמאי דם.

בשמחה עצומה עשה את דרכו אל הכפר, בשירה ובזמרה. המסרת מספרת כי בעת הליכתו שר בנגון מיחד את המלים "אבל אנחנו עמך בני בריתך בני אברהם אברהם...".

נגון זה הושר בזמנים מיחדים על ידי כמה מגדולי הדורות הבאים: רבי איסר זלמן מלצר, רבי ברוך בער ליבוניץ וצדיקים נוספים.

המדורה בערה באש יוקדת. הכמרים הנוצריים נסו גם ברגעים האחרונים לשדלו להמיר את דתו, אך אברהם בן אברהם שאג שאגה אדירה: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", וקפץ בגבורה אל תוך האש.

הנוצרים הרשעים הורו לפזר את אפרו של הגר הקדוש לכל רוח. אך מעט מאפרו הגיע בכל זאת לקבר ישראל, באמצעות אחד מבני הקהלה שהתחפש לנכרי ושחד את אחד מהתלמידי לתת לו מעט מן האפר.

בבית החיים העתיק בוילנה טמונים זה לצד זה, אברהם בן אברהם והגר"א מוילנה, שבקש להטמן בצמוד לגר הצדק הקדוש.

הבחור הצעיר שנקנס באותו בקר לבית המרוזח שבמרפז פאריס, נראה בדיוק כמו כל פוקדי בית המרוזח. נכרי ככל הנכרים, גוי ככל הגויים.

בעל בית המרוזח, יהודי זקן, הגיש לו את מבוקשו - כוס יי"ש חריף, ותכף ומיד חזר לעין בספר עב פרס המנוח לפניו. הצעיר הביט בו בענין. נפר בו בזקן כי מעניני נתונים אך ורק באותו ספר. בכל רגע פגוי שב ושוקע בקריאה מתוכו בנעימת נגון חרישית.

הצעיר לא התאפק ותמה בקול: "מה כתוב בספר, ומדוע הנך מרתק אליו כל כך?"

היהודי ספר לו בקצרה על תורת ישראל, על בורא עולם, על משה רבנו ואף קרא בפניו קטעים מספר התנ"ך.

הצעיר, ולנטין שמו - בן למשפחת פוטוצקי, משפחת אצלה פולנית עשירה ומפרסמת, הקסם מדבריו של המוכר הזקן, ובקש לשמע עוד ועוד על העם היהודי הנבחר, ועל התורה ומצוותיה. מאותו יום נאלץ נכנס לעתים קרובות לבית המרוזח וללמד מפי היהודי נושאים רבים. אמונתו בצדקת הדת הנוצרית הלכה והתערערה עד שביום בהיר הודיע ליהודי הזקן: "משכנע אני בכל לבי כי הדת היהודית היא האמת הצרופה עלי אדמות. ברצוני להתגיייר ולהצטרף לעם ישראל"

תחלה נסה היהודי להניאו מצעד זה: "כיהודי, תחייב בקיום מצוות והמנעות מעבירות. חיי היהודים שונים לחלוטין מחיי הנוצרים נטולי הרסן. והלא ברגע שיגלו בני משפחתך כי התגייירת לא ינחחו ולא ישקטו עד שימצאוהו וענישוהו קשות!"

אך משנוכח לדעת כי הצעיר נחוש בדעתו להתגיייר, צידו במכתב המלצה ושלחו לאמסטרדם, לביתו של רב העיר.

במשך זמן מה למד וולנטין אצל רבה של אמסטרדם את עקרי מצוות היהדות, וכעבר תקופה לא ארפה נכנס בביתו של אברהם אבינו, טבל במקנה וקבל על עצמו על מצוות, ויקרא שמו בישראל אברהם בן אברהם.

בהמלצת רבו, נסע לוילנה, והתישב באחד מפתחי המדרש הפזורים בה, ובמשך ימים ויללות עסק בתורה ובעבודת ה'.

ובינתיים בפולין, נפתחו חפושים נרחבים אחר הבן שנעלם.